

UZASADNIENIE

Formularz UK 2	Sygnatura akt	<i>II AKa 172/21</i>	
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1		
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA			
0.11.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji			
wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia (...) r., sygn. akt (...)			
0.11.2. Podmiot wnoszący apelację			
# oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego			
# oskarżyciel posiłkowy			
# oskarżyciel prywatny			
# obrońca			
# oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego			
# inny			
0.11.3. Granice zaskarżenia			

0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
0.11.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		

#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
0.11.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana
2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy			
. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków			
Lp.	Zarzut		
	Obraza przepisów art. 555 k.p.k. w zw. z art. 552 § 4 k.p.k. , poprzez uznanie, że roszczenie wnioskodawczyni o	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	

	<p>zadośćuczynienie za krzywdy związane z niesłusznym zatrzymaniem, zastosowaniem poręczenia i zabezpieczenia majątkowego, a także za szkody niematerialne wyrządzone przez trwający 17 lat proces karny, uległo przedawnieniu w (...) r., w sytuacji gdy zgodnie z art. 555 k.p.k., roszczenia tam przewidziane przedawniają się z upływem roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, co powoduje, że w niniejszej sprawie bieg rocznego terminu przedawnienia roszczeń wnioskodawczyni rozpoczął się (...) r., tj. z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie, a więc wniosek złożony dnia (...) r bezsprzecznie zasługiwał na uwzględnienie.</p>		
<p>Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>			
<p>W pierwszej kolejności zauważyć należało, że w sprawie bezspornym było, że w związku z toczącym się przeciwko wnioskodawczyni postępowaniem karnym została ona zatrzymana na jeden dzień, (...) r.</p>			

Oczywiście nietrafne było zaś stanowisko apelującego, jakoby Sąd I instancji wadliwie ustalił moment upływu terminu przedawnienia roszczenia wnioskodawczyni o zadośćuczynienie za niesłuszne zatrzymanie ((...) r.), jak i to, że wnioskodawczyni zgłaszając swoje roszczenie w dniu (...) r. (data złożenia wniosku), uczyniła to po dacie wyznaczającej w jej przypadku koniec terminu przedawnienia.

Stanowisko apelacji nie uwzględniało tego – co wprost wynika z art. 555 k.p.k. i nie budzi kontrowersji w orzecznictwie – że roszczenia te przedawniają się, w razie zatrzymania, z upływem roku od daty zwolnienia. Przy tej formie krótkotrwałego pozbawienia wolności ustawodawca nie uzależnił dochodzenia roszczeń od sposobu zakończenia sprawy karnej, w razie jej wszczęcia. Rozdzielił kwestię oceny zasadności samego zatrzymania od ostatecznego zakończenia postępowania. Tak więc jego tok, w tym zakończenie wyrokiem określonej treści, nie ma znaczenia dla dochodzenia roszczeń za samo zatrzymanie. Podkreślenia wymagało też, że ani długotrwałość postępowania w sprawie

karnej, ani też oczekiwanie na wyrok (sposób rozstrzygnięcia) – na które powoływał się apelujący – nie stanowią usprawiedliwienia dla zwłoki, której dopuściła się wnioskodawczyni w dochodzeniu swoich roszczeń (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 lutego 2019 r., II AKa 305/18).

Nie bacząc na przedstawione powyżej niekontrowersyjne brzmienie i rozumienie art. 555 k.p.k., apelujący pełnomocnik zaprezentował stanowisko sprowadzające się w istocie do jednego argumentu, a mianowicie tego, że przekroczenie terminu przedawnienia z art. 555 k.p.k. było usprawiedliwione. Z uzasadnienia apelacji wynikało przy tym że owym usprawiedliwieniem miało być toczące się długo postępowanie karne. Tak uzasadniony zarzut naruszenia art. 555 k.p.k., sprowadzał się zatem raczej w swej istocie do krytyki ustawodawcy – który ustanowił w tym wypadku roczny termin przedawnienia roszczenia – niżli ocen Sądu I instancji. Tym samym apelujący domagał się de facto zarzucenia powszechnych reguł interpretacji przepisów prawnych i przyjęcia, że art. 555 k.p.k.

winien być w tym wypadku – wbrew dominującemu stanowisku – rozumiany w sposób sprzyjający wnioskodawczyni, tj. roczny termin powinno się liczyć od daty wyroku. Stanowisko apelującego pozostawało zatem w oczywistej sprzeczności z przepisami art. 555 k.p.k., które zawierają jasny i prosty zapis co do terminu przedawnienia roszczeń z tytułu zatrzymania. Wykładnia zaprezentowana przez apelującego była zatem w sposób oczywisty nieuprawniona.

Dodać należało, że konkluzji powyższej nie zmieniał podkreślany w apelacji fakt, że krzywda wnioskodawczyni wynikała nie tylko z faktu jej niesłusznego zatrzymania, ale też wiązała się z zastosowaniem wobec niej poręczenia i zabezpieczenia majątkowego, a także z faktem toczenia się przeciwko niej procesu karnego przez 17 lat. Wskazane zdarzenia procesowe – poza oczywiście faktem niesłusznego zatrzymania – nie stanowią bowiem żadnej z podstaw żądania zadośćuczynienia w trybie art. 552 k.p.k. Roszczenia te nie podlegały zatem dochodzeniu w niniejszym postępowaniu toczącym się w na podstawie przepisów rozdziału 58

k.p.k., stąd ich zgłoszenie nie miało znaczenia dla oceny terminu przedawnienia, który – co należy podkreślić – był w ocenianym przypadku roczny i biegł od daty zwolnienia po zatrzymaniu.

W tej sytuacji – jakkolwiek oczywistym było, że pomimo upływu terminu przewidzianego w art. 555 k.p.k., roszczenie wnioskodawczyni nie wygasło – to jednak podmiot, przeciwko któremu roszczenie to przysługiwało, po upływie terminu przedawnienia mógł uchylić się od jego zaspokojenia (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 sierpnia 2013 r., II AKz 265/13).

Wobec skorzystania przez prokuratora z przysługującego mu prawa i podniesienia zarzutu przedawnienia (vide: protokół rozprawy z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie (...) – k. 91), roszczenie wnioskodawczyni mogło zostać uwzględnione wyłącznie w sytuacji, gdyby Sąd I instancji ustalił (poprzez przyzmat art. 5 k.c.), że upływu terminu był w przypadku wnioskodawczyni usprawiedliwiony wyjątkowymi okolicznościami (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia

30 kwietnia 2013 r., II AKa 73/13). Sąd I instancji jednakże – po przeprowadzeniu w tym zakresie badania – takich okoliczności w przypadku wnioskodawczyni nie doszukał się, zaś apelujący nie wykazał wadliwości przedmiotowego wniosku do Sądu.

Wykazanie zasadności apelacji wymagało bowiem dowiedzenia, że w przedmiotowej sprawie wystąpiła któraś z wyjątkowych okoliczności, usprawiedliwiających uchybienie terminowi określonymu w art. 555 k.p.k. Przykładowy katalog tych okoliczności ustalony jest w orzecznictwie i zalicza się do nich na przykład: długotrwałą chorobę, całkowity upadek sił powodujący konieczność zapewnienia opieki osobie trzeciej w sprawach codziennej egzystencji, chorobę psychiczną, ubezwłasnowolnienie, długotrwały pobyt za granicą połączony z niemożnością nawiązania kontaktu z krajem (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 maja 2013 r., II AKa 70/13). Wynikało stąd, że wspomniane wyjątkowe okoliczności oznaczać muszą w swej istocie wykluczenie w przypadku wnioskodawcy faktycznej bądź prawnej możliwości działania i

prowadzenia swoich spraw życiowych.

Tymczasem z argumentacji zaprezentowanej w apelacji, nie wynikało w żaden sposób, jakoby pomiędzy (...) r. (kiedy to roszczenie o zadośćuczynienie stało się wymagalne) a dniem (...) r. (kiedy upłynął termin jego przedawnienia), czy nawet do dnia faktycznego sporządzenia wniosku w dniu (...) r., a zatem przez okres blisko 16 lat, w przypadku wnioskodawczynie zachodziły okoliczności wykluczające podjęcie działań nakierowanych na zgłoszenie przysługującego jej roszczenia o zadośćuczynienie.

Wprost przeciwnie – apelujący przyznawał, że wnioskodawczynie oczekiwała na wynik sprawy karnej, uzależniając od niego decyzję o złożeniu wniosku o zadośćuczynienie. Świadczy to raczej o potrzebie rekompensaty za proces karny, za stan oskarżenia, czego – jak wskazano powyżej – nie przewidują przepisy rozdziału 58 k.p.k., niż o poczuciu krzywdy wynikającej z krótkotrwałego zatrzymania w (...) r.

Okoliczności te czyniły konkluzję Sądu I instancji

– o braku w przypadku wnioskodawczyni szczególnych okoliczności usprawiedliwiających jej zwłokę w zgłoszeniu roszczenia – w pełni uprawnioną.

Oczywiście mylne było także przekonanie apelującego, że sam fakt doznania przez wnioskodawczynię krzywdy w wyniku zatrzymania w sprawie zakończonej następnie wyrokiem uniewinniającym – stanowił wystarczającą przesłankę do wykazania, że w niniejszej sprawie uwzględnieniu zarzutu przedawnienia sprzeciwiały się zasady współżycia społecznego. Takie utożsamienie w apelacji samego faktu zatrzymania w sytuacji późniejszego uniewinnienia wnioskodawczyni z sytuacją, w której uwzględnienie zarzutu przedawnienia naruszałoby zasady współżycia społecznego, stanowiło błąd w rozumowaniu. Czym innym jest bowiem wykazanie zasadności roszczenia o zadośćuczynienie w oparciu o przesłanki określone w art. 552 § 4 k.p.k., czym innym zaś – dowiedzenie, że roszczenie takie powinno być uwzględnione pomimo podniesienia zarzutu przedawnienia. To

ostatnie bowiem –
jak podkreślano powyżej
– wymaga wykazania,
że wnioskodawczynie nie
miała realnej możliwości
(prawnej lub faktycznej)
zgłoszenia żądania w
okresie biegu terminu
przedawnienia o jakim
mowa w art. 555 k.p.k.,
a nie tylko samego
powołania się na poczucie
słuszność, czy odwołania
się do zasad współżycia
społecznego wynikających
z art. 5 k.c. (por.
wyrok Sądu Apelacyjnego
we Wrocławiu z dnia
31 stycznia 2013 r., II
AKa 391/12 oraz wyrok
Sądu Apelacyjnego w
Łodzi z dnia 2 kwietnia
2013 r., II AKa 36/13).
Podkreślenia wymagało,
że zaprezentowane w
apelacji utożsamianie
wskazanych pojęć,
wykluczałoby de facto
możliwość uwzględnienia
zarzutu przedawnienia
roszczenia o
zadośćuczynienie
zgłaszanego w oparciu
o art. 552 § 4
k.p.k. i powodowałoby
konieczność
każdorazowego
zasądzania przez sądy
takich roszczeń, pomimo
ich przedawnienia.
Tymczasem nawet fakt
słuszności roszczenia
o zadośćuczynienie nie
zwalniał uprawnionej
wnioskodawczynie z
obowiązku respektowania
przepisów regulujących
sposób realizacji tego
prawa, w tym zgłoszenia
roszczenia w terminie

<p>(por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 maja 2013 r., II AKa 93/13).</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>1. O uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.</p> <p>2. Ewentualny – o zmianę zaskarżonego orzeczenia i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni, kwoty 170 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia za krzywdy związane z niesłusznym zatrzymaniem, zastosowaniem poręczenia i zabezpieczenia majątkowego, a także za szkody niematerialne wyrządzone przez trwający 17 lat proces karny.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p> <p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Ad. 1</p> <p>Jak wskazano powyżej, apelujący pełnomocnik wnioskodawczyni nie wykazał, jakoby zaskarżone orzeczenie oraz poprzedzające jego wydanie procedowanie Sądu I instancji</p>		

<p>dotknięte było wadami uzasadniającymi potrzebę ponownego rozpoznania sprawy.</p> <p>Ad. 2</p> <p>Apelujący nie wykazał także wadliwości w zakresie dokonanej przez Sąd I instancji oceny kwestii przedawnienia roszczenia wnioskodawcy oraz potrzeby uwzględnienia podniesionego w tym przedmiocie zarzutu prokuratora.</p>		
<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>		
<p>5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>		
<p>0.15.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</p>		
<p>Pkt I wyroku</p>	<p>Przedmiot utrzymania w mocy</p>	
<p>Zaskarżone rozstrzygnięcie w całości</p>		
<p>Zwięźle o powodach utrzymania w mocy</p>		
<p>Uwzględniając przedstawione powyżej uwagi, uznać należało, iż rozstrzygnięcie Sądu</p>		

<p>I instancji było w pełni prawidłowe, czego apelujący nie zdołał skutecznie zakwestionować, a co przesądziło o utrzymaniu zaskarżonego wyroku w mocy.</p>		
<p>6. Koszty Procesu</p>		
<p>Punkt rozstrzygnięcia z wyroku</p>	<p>Przytoczyć okoliczności</p>	
<p>Pkt II wyroku</p>	<p>Orzekając o kosztach postępowania, Sąd Apelacyjny uwzględniając przepis art. 554 § 4 k.p.k., kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciążył Skarb Państwa.</p>	
<p>7. PODPIS</p>		
<p>P. M. (1) P. G. M. Ś.</p>		